**ਮੋਤੀਰਾਮ ਪਾਦੂ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**

**ਬਨਾਮ**

**ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ**

**(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1479 of 2015)**

**10 ਜੁਲਾਈ, 2018**

**[ਰੰਜਨ ਗਗੋਈ ਅਤੇ ਆਰ. ਭਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ. ਜੇ.]**

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ss.147,148 ਅਤੇ 302 ਭਾਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ.149-ਧੜੇਬੰਦੀ-ਕਤਲ-ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ - ਮੰਦਭਾਗਾ ਦਿਨ, ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ - ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਤਲਵਾਰਾਂ, ਚਾਕੂ, ਡੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ ਵਰਗੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਆਏ - ਏ-3 ਅਤੇ ਏ-8 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਏ-5 ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ' ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਏ-7 ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ - ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ - ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ 4 ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। - - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਸੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਸਬੰਧ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ - ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਹਨ - ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਧੱਕਣ" ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਨੁਭਾਗ.302 ਭਾਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ s.149 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ-ਸਬੂਤ-ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ.-ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਅਸਰ - ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫਆਈਆਰ) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਮੇਤ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਮਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4) ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਐਫਆਈਆਰ।

ਸਬੂਤ-ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਗਵਾਹ।

ਅਪੀਲ - ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡਃ 1.1 ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭੁੱਲ ੦

ਜੇਕਰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਘੜਤ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝਣਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [276-ਏ-ਸੀ]

1.2 ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ' ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [276- ਡੀ-ਐੱਫ]

1.3 ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹੁੰਚ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਆਮ ਅਧਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਬੱਸ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ। ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕਾਰਨ 19 ਤੋਂ 14 ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਚਾਵਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਪੇਟ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ"। ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17 ਅਤੇ 18] [277- ਸੀ-ਐੱਫ

2 ਪੀਡਬਲਯੂ-16, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇਦਾਰ ਰਜਾਈ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ i.e. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਚਿੱਕੜ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਚਿੱਕੜ ਵੀ। ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਜਾਈ ਵਿੱਚ 'ਏ "ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੱਟ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਦਾ ਲੇਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਮਾਮੂਲੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 20] [278-ਸੀ-ਈ]

3. ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਪਾਉਣ" ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 22,25] [278- ਜੀ-ਐੱਚ; 280- ਈ-ਜੀ]

ਮੁਹੱਬਤ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ. (2009) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 630: [2009] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 883; ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1983) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 327; ਚਨਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2007) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 415: [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 630; ਕਾਲੂ ਉਰਫ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ. (2006) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 313: [2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 201-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ.

# ਮੋਤੀਰਾਮ ਪਾਦੂ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2009] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 883 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1983) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 327 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 630 ਪੈਰਾ 23 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 201 ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 2015 ਦਾ ਨੰਬਰ 1479

ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 30.07.2015 ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1994 ਦੇ 174.
ਵਾਈ. ਪੀ. ਅਧਯਾਰੂ, ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਟੀ. ਕਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਮਿਆ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਮੋਂਗਲ, ਕਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਹਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਸੰਗ ਰਤਨ ਨੇਗੀ, ਪੰਕਜ ਸਿੰਘਲ, ਐਡ. ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।
ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਮਾਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਐੱਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਆਰ. ਭਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ. ਇਹ ਅਪੀਲ 1994 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 174 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 30.07.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 3, 5, 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148,302 ਅਤੇ 149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।
2. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2-ਅਨੰਤ ਬੁੱਧਾਜੀ ਜੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰ ਬੁੱਧਾਜੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਅਨੰਤ ਅਤੇ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦੋਵੇਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਫਿਟਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਕੇਸਰਨਾਥ ਭਗਤ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4-ਵਾਸੂਦੇਵ ਗਾਇਕਰ ਵੀ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ ਪਾਦੂ ਜੋਸ਼ੀ (ਏ 3) ਰਤਨ ਮਾਰੂਤੀ ਵਾਸਕਰ (ਏ 5) ਦੇਵੀਦਾਸ ਮਾਰੂਤੀ ਵਾਸਕਰ (ਏ 7) ਰਾਮਨਾਥ @ਰਾਮ ਪਾਦੂ ਜੋਸ਼ੀ (ਏ 8) ਮ੍ਰਿਤਕ-ਮਚਿੰਦਰਾ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਪਿੰਡ ਓਵਾ-ਪਥ, ਤਾਲੁਕਾ ਪਨਵੇਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। 1992 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ।

3. 26.04.1992 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 09.30 ਵਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਚਾਕੂ, ਡੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ ਵਰਗੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ (ਏ3) ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਤਨ (ਏ 5) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਮਨਾਥ (ਏ8) ਨੇ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇਵੀਦਾਸ (ਏ 7) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੈਰ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੇਖ ਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-5-ਏਕਨਾਥ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਤਲੋਜਾ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਮ੍ਹਾਤ੍ਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਨਵੇਲ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-15-ਆਤਮਾਰਾਮ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 44/92 ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148,149 ਅਤੇ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 11.30 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣ ਸ਼ੇਜਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-16) ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੋਟਾ ਸਕੈਚ (Ex.A42) ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਰਜਾਈ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ. 3) ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-14-ਡਾ. ਰਾਮਰਾਓ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ, ਲੱਤਾਂ, ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਚੀਰੇ ਲੱਗਣ, ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ 26 ਸੱਟਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਡਾ. ਰਾਮਰਾਓ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ "ਓਸਸੀਪਿਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੇ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਦਮਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸੀ।

5. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 27.04.1991 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ (ਆਰਟੀਕਲ No.8)

09.05.1992 ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਲਵਾਰਾਂ (ਅਨੁਛੇਦ ਨੰਬਰ. 9) ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਤਨ ਅਤੇ ਰਾਮਨਾਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ 11.05.1992 ਅਤੇ 10.05.1992 ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਚੇਨ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਨਾਲਿਸਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 8 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ' ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਵਾਰ) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 12 (ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ) 'ਤੇ' ਏ 'ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਖੂਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਨੌਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148,302 ਅਤੇ 149 ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਸੋਲਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

7. ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਾਬੂਰਾਵ (ਏ 2) ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਘੋ ਧਰਮ ਕੋਲੀ (ਏ 1), ਰੋਹਿਦਾਸ ਬਲਰਾਮ ਜੋਸ਼ੀ (ਏ 4), ਸੱਤਿਆਵਾਨ ਬਾਲੂ ਵਾਸਕਰ (ਏ 6) ਅਤੇ ਗਿਆਨਦੇਵ ਸਖਾਰਾਮ ਜੋਸ਼ੀ (ਏ 9) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

9. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਵਾਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਧਯਾਰੂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ

10. ਤਿੰਨ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਨ-ਅਨੰਤ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਕੇਸਰਨਾਥ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਅਤੇ ਵਸੁਦੇਵ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4)। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰੇ' ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 09.30 ਵਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਉੱਥੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੇਖ ਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਤਨ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਮਨਾਥ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇਵੀਦਾਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੈਰ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ:-(i) ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ (ii) ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਚਾਕੂ, ਮੋਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਚੇਨ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਨਿਹੱਥੇ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

12. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਹੱਬਤ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ., (2009) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 630 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ: -

11. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

"12. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਦਾ ਹੈ

ਦਿਲਚਸਪੀ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ. ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਹੋਰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

13. '5. ... ਸਬੰਧ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ (1974) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 277, ਲੇਹਨਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2002) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 76 (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀਪੀ.) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। 81-82, ਪੈਰਾ 5-9) ਅਤੇ ਗੰਗਾਧਰ ਬਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ (2002) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 381

ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਾਬੂਲਾਲ ਭਗਵਾਨ ਖੰਡਾਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2005) 10 ਐਸਸੀਸੀ

404, ਸਲੀਮ ਸਾਹਿਬ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ

699 ਅਤੇ ਸੋਨੇਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ. (2008) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 692 (ਐਸਸੀਸੀਪੀਪੀ

. 695-97, ਪੈਰਾ 12-13) "

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਤਰਕਹੀਣ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗਵਾਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

13. ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫਆਈਆਰ) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਮ੍ਹਾਤ੍ਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਮਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4) ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭੁੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਘੜਤ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝਣਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ' ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਅਸੀਂ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1983) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 327 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: -

"6. ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਿੱਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਤਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਵਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਸਰੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੌੜਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

17. ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਆਮ ਅਧਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਬੱਸ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

18. ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 19 ਤੋਂ 14 ਸੱਟਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਅਨੁਛੇਦ 8 ਅਤੇ 9) ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-14-ਡਾ. ਰਾਮਰਾਓ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਚਾਵਲ ਵਾਲਾ ਅੱਧਾ ਪੇਟ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ"। ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

19. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਤੀਰਾਮ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 8) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਤਨ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 9) ਦੇ ਕਹਿਣ' ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਲਵਾਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਮਨਾਥ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾ. ਏ32) ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਜਾਈ ਉੱਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ 'ਏ' ਸਮੂਹ ਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ' ਤੇ 'ਏ' ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਖੂਨ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੋਤੀਰਾਮ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 8) ਅਤੇ ਰਤਨ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 9) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਉੱਤੇ 'ਏ "ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਖ਼ੂਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

20. ਪੀਡਬਲਯੂ-14-ਡਾ. ਰਾਮਰਾਓ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੱਟ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਚਿੰਦਰਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-16-ਲਕਸ਼ਮਣ ਸ਼ੇਜਲ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਰਜਾਈ (ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ. 3) ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ i.e. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਚਿੱਕੜ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਚਿੱਕੜ ਵੀ। ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾ. ਏ32) ਨੇ ਰਜਾਈ ਵਿੱਚ 'ਏ' ਸਮੂਹ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਸਾਈ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੱਟ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਦਾ ਲੇਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ (42) ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

21. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

22. ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

## ਮੋਤੀਰਾਮ ਪਾਡੂ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.]

23. ਚੰਦਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2007) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 415 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾਃ -

"42. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨਃ

(1) ਇਕ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ, ਮੁੜ੍ਹ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ੍ਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ, ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ' ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ।

(3) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੀਕਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ", "ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਾਰ", "ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤ", "ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ", "ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ", ਆਦਿ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਝਿਜਕ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ "ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹਨ।

(4) ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਜਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਮੁੜ੍ਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਦੋ ਵਾਜਬ ਸਿੱਟੇ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

24. ਕੱਲੂ ਉਰਫ਼ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐੱਮ.ਪੀ., (2006) 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 313 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"8. ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੋਵਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਜਬ ਅਤੇ

ਵਾਜਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਇਹ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

25. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਛੇਵੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ 3 ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਪਾਉਣ" ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

26. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Megha Tak

Advocate Megha Tak